

18.11.2016

Liikenne- ja viestintäministeriö

LVM/1310/03/2016

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto kuljettajakoulutusuudistuksen arviomuistiosta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa kuljettajakoulutusuudistuksen arviomuistiosta. Sisäministeriön poliisiosasto lausuu asiasta seuraavaa.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on vireillä kuljettajakoulutusuudistus, jonka keskeisenä tavoitteena on selkeyttää ja joustavoittaa ajokortin suoritusjärjestelmää, alentaa ajokorttikustannuksia sekä edistää digitalisaation käyttöä ajokortin suorittamisessa. Määrämuotoisen opetuksen sijaan tavoitteena on painottaa tutkintoa sekä mahdollistaa nykyaikaiset opetus- ja oppimismenetelmät ja opetuksen hyödyntäminen vapaasti yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tavoitteena on myös lisätä mahdollisuutta valvottuun ajoharjoitteluun ja luopua auton ajokortin suorittamisesta useammassa vaiheessa. Opetuksessa tapahtuvat muutokset huomioitaisiin kuljettajantutkinnon kehittämisessä.

Yleistä

Sisäministeriön poliisiosaston näkemyksen mukaan uudistuksessa on tärkeää, että kuljettajakoulutuksen tavoitteena on osaavien ja turvallisten kuljettajien kouluttaminen. Kuljettaja on merkittävin tekijä liikenneturvallisuuden osatekijänä ja tämän vuoksi kuljettajakoulutuksella on merkitystä. Kuljettajakoulutusuudistuksen toteutuksessa tulee turvata tämä keskeinen tavoite.

Opetus

Tehokas oppiminen ei ole vain ajamista. Uusien kuljettajien opetus tulee olla suunniteltua ja laadukasta. Kuljettajan opetuksesta ei pitäisi kokonaan luopua. Tulisi harkita erilaisten opetusmuotojen yhdistämistä nykyistä tehokkaammin. Muun muassa liikenteen turvallisuusviraston selvityksissä on arvioitu uusien kuljettajien selviytymistä liikenteessä. Opetustavalla on selvitysten mukaan merkitystä kuljettajan eri osaamisalueiden omaksumisessa. Liikenteen turvallisuusviraston tutkimuksessa (11/2016) vuoden 2013 B -kuljettajaopetusuudistuksessa sivulla 172 todetaan, että "riskien tunnistaminen on ajokoetilastojen perusteella ollut opetuslupaoppilaille selvästi heikompi ajamisen osa-alue kuin autokoulun oppilaille.

Edelleen on perusteltua, että ajokoulutuksessa tulisi jatkossakin olla opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma tuo julki ne osaamisen kannalta oleelliset kuljettajan osaamisalueet. Eri oppimistavoitteisiin pääsemiseksi tulisi hyödyntää parhaat tavat kuljettajan tietojen ja taitojen kehittämiseksi. Samoin tulee olla erilaisia toisiaan tukevia opetustapoja, joita oppilaat pystyvät hyödyntämään.

Suomessa on olemassa liikenteen opetustehtäviin koulutettuja liikenneopettajia. Ajo-oikeuden haltijana oleminen tai ajaminen ei sinänsä takaa sitä, että hänen antamansa opetus olisi laadukasta, asenteellisesti oikeaa, tai tieliikenteen säännökset opetettaisiin oikein. Samoin turvallisuuden kannalta tärkeä tieliikenteen riskien tunnistaminen ja riskien kompensoiminen ei ole kaikille ajo-oikeuden haltijoille itsestään selvää. Tä-

18.11.2016

män vuoksi kuljettajakoulutus uudistusta tehtäessä tulee hyödyntää tämä osaava voimavara ja kehittää edelleen liikenteen opettajakoulutusta.

Ajoharjoittelua voisi harkita ajoitettavaksi nykyistä nuorempana ohjatusti osana ajo-opetuksen kehittämistä. Ajo-opetuksessa opetuksesta vastaavan tulisi olla jatkossakin vastuullinen kuljettaja.

Ajo-opetuksen kaksivaiheistamisella parannettiin liikenneturvallisuutta aikoinaan. Kuljettajakoulutus uudistuksella ei tule heikentää uusien kuljettajien turvallisuutta.

Ajoharjoittelun lisääminen

Laadukasta ajoharjoittelua lisäämällä voidaan uuden kuljettajan riskiä laskea, mutta ajoharjoittelun lisääminen tulee kytkeytyä muuhun kuljettajakoulutukseen. Ajoharjoittelun tulisi olla valvottua B-luokassa.

Kuljettajantutkinto

Tutkinnon vaativuuden tulee lisääntyä, jos kuljettajaopetuksen muutokset toteutetaan. Tulee kuitenkin arvioida, miten tutkinnon vaativuuden lisääminen toteutettaisiin jotta se mittaisi oikein osaamista. Tutkinnon vaativuuden lisäämisen ei välttämättä riitä vaan osaaminen tulee varmistaa laadukkaalla opetuksella.

Poliisilla tulee olla jatkossakin mahdollisuus määrätä henkilö kuljettajantutkintoon ja ajokokeeseen. Ajoterveydestä johtuvan ajokokeen sisältö, pituus ja osaamisvaatimukset tulisi arvioida erikseen. Ajokokeiden erittäminen voisi olla tästä syystä perusteltua. Muutoinkin tässä yhteydessä tulisi arvioida sitä, miten ajoterveyden vaikutuksia ajamiseen voitaisiin parhaiten arvioida ajokokeella tai vastaavalla.

Muu ajokorttisäätely

B-luokan ajokortin vähimmäisikä tulisi pitää nykyisessä. Ajoharjoittelua voisi harkita aloitettavaksi nykyistä nuorempana ohjatusti, mutta itsenäiseen ajoharjoittelun aloittamiseen tulee suhtautua varauksellisesti B-luokan osalta.

Ajoterveys on liikenneonnettomuuksien tutkinnasta saatujen tietojen entistä useammin vakavien liikenneonnettomuuksien taustasyynä. Tämän vuoksi poliisilla tulee olla myös jatkossa olla oikeus määrätä lääkärintodistus esitettäväksi. Ajoterveyden valvonnassa terveydenhuollon merkitys on keskeinen. Lääkäreiden tulisi selvittää potilaskontakteissaan ajo-oikeuden olemassaolo. Lääkärintodistukset ja tiedot ns. lääkärin ajokiellosta tulisi tehdä, tai välittää esimerkiksi Kanta-järjestelmän kautta ajokorttiviranomaisille. Samoin tieto kuljettajan väliaikaisesta ns. lääkärin ajokiellosta tulisi saada suoraan Liikenteen turvallisuusviraston ajokorttirekisteriin, jotta liikenteenvalvoja voisi puuttua sellaisten kuljettajien ajamiseen, joilla ajo-oikeuden terveysvaatimukset eivät lääkärin arvion mukaan sillä hetkellä täyty. Mahdollinen ajallisesti tai paikallisesti rajoitettu ajo-oikeuden käyttöönotto tulee perustua tarkkaan arviointiin ja tutkimustietoon rajoitetun ajo-oikeuden turvallisuusvaikutuksista.

On perusteltua, että iäkkäillä ajokortin voimassaoloaika on lyhempi. Kuljettajien ajoterveys voi huonontua nopeasti. Lääkäreiden ilmoitusvelvollisuus ei arvion mukaan toimi riittävän tehokkaasti, että tästä lyhyemmästä voimassaoloajasta voitaisiin luopua.

Uusilla kuljettajilla pitäisi olla jatkossakin tiukempi rikkomus seuranta. Seuranta tulee aloittaa silloin kun vastuu kuljettajana alkaa, jos harjoittelusäännöksiä muutetaan.

Jos ajokortin lunastus- ja mukana pitämisvelvollisuudesta luovutaan, niin tällöin kuljettajan tulisi pitää mukanaan voimassa olevaa passia tai henkilökorttia henkilöllisyyden osoittamiseksi.

18.11.2016

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Jari Pajunen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 18.11.2016 klo 10:15. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.